

Warszawa, 2 października 2020 r.

**Komunikat FOR 32/2020:
Rząd PiS chce przeznaczyć kolejne miliardy na niewydajne górnictwo**

- W myśl porozumienia rządu Prawa i Sprawiedliwości z górnictwem wydobycie węgla Państwowej Grupy Górniczej miałyby być dotowane z pieniędzy podatników aż do 2049 roku, a górnicy zatrudnieni obecnie we wszystkich państwowych kopalniach węgla kamiennego mieliby uzyskać gwarancje pracy aż do uzyskania uprawnień do emerytur górniczych lub otrzymania osłon socjalnych. Dwudziestokilkuletnia osoba zaczynająca dzisiaj pracę w państwowym górnictwie uzyskałaby w ten sposób gwarancje niewidziane w żadnym innym sektorze gospodarki ani w górnictwie prywatnym.
- Polscy podatnicy co roku dopłacają ponad 3 mld zł do emerytur i rent górników węgla kamiennego i brunatnego. Szacuje się, że koszty opóźnienia zamykania kopalń mogą za 5 lat przekroczyć kolejne 3,5 mld zł rocznie. Do tego już dzisiaj rząd pośrednio subsydiuje nieopłacalne wydobycie poprzez państwowe spółki energetyczne, a teraz, likwidując obowiązek hurtowej sprzedaży energii, zmniejszy jeszcze przejrzystość tego procederu. Efektem będzie dalsze hamowanie inwestycji w energetyce oraz wyższe rachunki gospodarstw domowych i przedsiębiorstw za prąd.
- Państwowa Polska Grupa Górnicza posiada najmniej wydajne kopalnie w całym sektorze. Bez nowych dotacji prawdopodobnie zakończyłyby one wydobycie już w latach 2035–2040. Przyjęty w porozumieniu rządu ze związkowcami harmonogram przewiduje jednak, że wydobycie w jednej trzeciej z nich miałyby być kontynuowane w następnych latach i stopniowo wygaszane aż do 2049 roku.

W piątek 25 września rząd Prawa i Sprawiedliwości podpisał porozumienie ze strajkującymi związkowcami górnictwa. Strona rządowa deklaruje w nim, że wystąpi do Komisji Europejskiej o zgodę na bezpośrednie dotowanie wydobycia w kopalniach państwowej Polskiej Grupy Górniczej z pieniędzy podatników aż do wygaszenia ostatnich z nich w 2049 roku¹. Ostateczna umowa pomiędzy rządem i związkami zawodowymi ma zostać opracowana do 15 grudnia i przedstawiona Komisji Europejskiej w celu uzyskania zgody na udzielenie pomocy publicznej.

Jednocześnie wszyscy górnicy pracujący obecnie w państwowych kopalniach węgla kamiennego mieliby uzyskać gwarancje pracy aż do uzyskania uprawnień do emerytur górniczych lub otrzymania osłon socjalnych. Dwudziestokilkuletnia osoba zaczynająca dzisiaj pracę w państwowym górnictwie uzyskałaby w ten sposób niewidziane w żadnym innym sektorze gospodarki ani w górnictwie prywatnym gwarancje w perspektywie kolejnych 30 lat. Zgoda KE

¹ <https://twitter.com/DariaKlimza/status/1309476740918542336>.

jest mało prawdopodobna, ponieważ na mocy porozumienia z 2010 roku dopuszczalne jest przyznawanie pomocy publicznej w górnictwie wyłącznie kopalniom postawionym w stan likwidacji do końca 2018 roku², a dotowanie węgla byłoby sprzeczne z unijnymi celami klimatycznymi.

Realizacja zapowiedzi mogłaby doprowadzić do podwojenia kosztów górnictwa ponoszonych przez podatników. Państwowe dotacje dla górnictwa mają dzisiaj przede wszystkim charakter pośredni – dopłat do emerytur górniczych. Koszty dopłat do emerytur i rent górniczych szacuje się na ponad 3 mld zł rocznie (według Siedleckiej, Śniegockiego i Wetmańskiej³ każda złotówka wpłacona przez górnika do ZUS zwiększa zobowiązanie emerytalne systemu wobec niego w zależności od rodzaju wykonywanej pracy o 1,5 lub 1,8 zł). W efekcie podatnicy pokrywają koszty pracy górników w szkodliwych warunkach, podczas gdy powinny być one pokrywane w ramach wyższych składek emerytalnych. Bartłomiej Derski z branżowego portalu WysokieNapiecie.pl szacuje, że koszty opóźnienia zamykania kopalń mogą za 5 lat przekroczyć kolejne 3,5 mld zł rocznie⁴. Do tego już dzisiaj rząd pośrednio dotuje nieopłacalne wydobywanie poprzez państwowe spółki energetyczne⁵, a teraz, likwidując obowiązek hurtowej sprzedaży energii, jeszcze ograniczy przejrzystość tego procederu. Efektem będzie dalsze hamowanie inwestycji w energetyce i wyższe rachunki płacone przez konsumentów za prąd.

Objęta porozumieniem państwowa Polska Grupa Górnicza posiada najmniej wydajne kopalnie w całym sektorze. Bez nowych dotacji prawdopodobnie zakończyłyby one wydobywanie już w latach 2035–2040 (szacując na podstawie Bukowskiego, Śniegockiego i Wetmańskiej⁶). Przyjęty w porozumieniu rządu ze związkowcami harmonogram przewiduje jednak, że wydobywanie w jednej trzeciej z nich miałyby być kontynuowane w następnych latach stopniowo wygaszane aż do 2049 roku⁷.

² M. Stoczkiewicz, A. Śniegocki (red.) (2019), Subsydia: Motor czy hamulec polskiej transformacji energetycznej? Analiza pomocy publicznej dla elektroenergetyki w Polsce, ClientEarth, <http://wise-europa.eu/wp-content/uploads/2020/01/Subsydia-Motor-czy-hamulec-polskiej-transformacji-energetycznej.pdf>.

³ U. Siedlecka, A. Śniegocki, Z. Wetmańska (2017), Ukryty rachunek za węgiel 2017. Wsparcie górnictwa i energetyki węglowej w Polsce – wczoraj, dziś i jutro, WiseEuropa, <http://wise-europa.eu/wp-content/uploads/2017/09/UKRYTY-RACHUNEK-raport-internet.pdf>.

⁴ WysokieNapiecie.pl, Likwidacja PGG to mało. Zamykane będą kolejne kopalnie, Derski, Bartłomiej, 28.09.2020, <https://wysokienapiecie.pl/32561-likwidacja-pgg-malo-zamykane-beda-kolejne-kopalnie/>

⁵ R. Trzeciakowski (2020), Państwowe górnictwo drenuje kieszenie podatników, Komunikat 22/2020, Forum Obywatelskiego Rozwoju, <https://for.org.pl/pl/a/7816,komunikat-22/2020-panstwowe-gornictwo-drenuje-kieszenie-podatnikow>.

⁶ M. Bukowski, A. Śniegocki, Z. Wetmańska, (2018), Od restrukturyzacji do trwałego rozwoju. Przypadek Górnego Śląska, raport WiseEuropa dla Fundacji WWF Polska, Warszawa, Polska, https://www.wwf.pl/sites/default/files/inline-files/Od%20restrukturyzacji%20do%20trwa%C5%82ego%20wzrostu.%20WWF%20PL_0.pdf.

⁷ <https://twitter.com/DariaKlimza/status/1309476826696343553>.

Związkowcy deklarują, że podążamy w ten sposób niemiecką ścieżką transformacji energetycznej⁸. Niemcy są jednak wyjątkowo kosztownym dla podatników wzorem do naśladowania – szacuje się, że w latach 1970–2012 dopłacały do kopalń średnio 7 mld dzisiejszych euro rocznie (obliczenia na podstawie Ecofys⁹), zamykając ostatnią kopalnię dopiero w 2018 roku kiedy unijne porozumienie ostatecznie tego zabroniło.

Podsumowanie

Rząd PiS powinien skupić się na swojej roli jako właściciela nierentownych państwowych kopalń, przedstawiając realistyczny program ich wygaszania i rozwiązań dla lokalnych społeczności. Zamiast tego zapowiada walkę w Brukseli o pozwolenie na odwlekanie nieuniknionego na koszt podatków.

⁸ Gazeta Wyborcza, Polska ma przyjąć niemiecki model transformacji górnictwa. Odejście od węgla między 2050 a 2060 rokiem, Czoik, Tomasz, 24.09.2020,

<https://katowice.wyborcza.pl/katowice/7,35063,26333521,polska-ma-przyjac-niemiecki-model-transformacji-gornictwa-odejscie.html>.

⁹ Ecofys (2014), Subsidies and costs of EU energy, Final report by order of European Commission,

https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/ECOFYS%202014%20Subsidies%20and%20costs%20of%20EU%20energy_11_Nov.pdf.

Forum Obywatelskiego Rozwoju

FOR zostało założone w 2007 roku przez prof. Leszka Balcerowicza, aby skutecznie chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym. Naszym celem jest zmiana świadomości Polaków oraz obowiązującego i planowanego prawa w kierunku wolnościowym.

FOR realizuje swoje cele poprzez organizację debat oraz publikację raportów i analiz podejmujących ważne tematy społeczno-gospodarcze, a w szczególności: stan finansów publicznych, sytuację na rynku pracy, wolność gospodarczą, wymiar sprawiedliwości i tworzenie prawa. Z inicjatywy FOR w centrum Warszawy i w Internecie został uruchomiony licznik długu publicznego, który zwraca uwagę na problem rosnącego zadłużenia państwa. Działania FOR to także projekty z zakresu edukacji ekonomicznej oraz udział w kampaniach na rzecz zwiększania frekwencji wyborczej.

Wspieraj nas!

Zdrowy rozsądek oraz wolnościowy punkt widzenia nie obronią się same. Potrzebują zaplanowanego, wyężonego, skutecznego wysiłku oraz Twojego wsparcia.

Jeśli jest Ci bliski porządek społeczny szanujący wolność i obawiasz się nierozsądnych decyzji polityków udających na Twój koszt Świętych Mikołajów, wesprzyj finansowo nasze działania.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

W sprawie darowizn możesz się skontaktować z:
Patrycja Satora, dyrektor ds. rozwoju FOR
tel. 500 494 173
e-mail: patrycja.satora@for.org.pl

Już dziś pomóż nam chronić wolność – obdarz nas swoim wsparciem i zaufaniem.

KONTAKT DO AUTORA

Rafał Trzeciakowski
Ekonomista
e-mail: rafal.trzeciakowski@for.org.pl

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR
ul. Ignacego Krasickiego 9A · 02-628 Warszawa · tel. +48 22 628 85 11, +48 726
621 240
e-mail: info@for.org.pl · www.for.org.pl

[f/FundacjaFOR](https://www.facebook.com/FundacjaFOR) · [t@FundacjaFOR](https://twitter.com/FundacjaFOR)